

TOnZ olsztyn

czerwiec 2014 – czerwiec 2015

Październik

Po jedenastu latach wznowiono „Warmińsko-Mazurski Biuletyn Konserwatorski" (w latach 1999-2003 ukazało się pięć roczników). W ostatnich latach pomysł ten pojawiał się kilkakrotnie. Jednak zawsze brakowało przysłowiowej kropki nad „i". W 2014 roku powołano redakcję, wypracowano inną formułę wydawniczą, opracowano nową szatę graficzną i… udało się! W październiku ukazał się szósty numer biuletynu. Jego promocja odbyła się w listopadzie (o tym poniżej), zaś sama publikacja budziła od początku spore zainteresowanie. A my raz rozpoczęte dzieło kontynuujemy…

Przy okazji: spis treści wszystkich numerów oraz krótkie streszczenia artykułów z numeru 6/2014 znajdują się na stronie internetowej www.tonz.olsztyn.pl

Listopad

Dziedzictwo – Edukacja – Tożsamość

W listopadzie rozpoczęliśmy cykl spotkań pod hasłem Dziedzictwo – Edukacja – Tożsamość. Pierwsze spotkanie, które odbyło się 13 listopada 2014 roku, w nowo otwartym Centrum Techniki i Rozwoju Regionu „Muzeum Nowoczesności" w Olsztynie (Tartak Raphaelsohnów), było połączone z promocją szóstego numeru „Warmińsko-Mazurskiego Biuletynu Konserwatorskiego".

1. *Olsztyn, Tartak Raphaelsohnów, promocja szóstego numeru „Warmińsko-Mazurskiego Biuletynu Konserwatorskiego". Fot. Jacek Sztorc.*

Spotkanie zgromadziło ponad 70 osób, w tym członków i sympatyków TOnZ-u, konserwatorów i muzealników, nauczycieli i przewodników, pasjonatów i miłośników zabytków. Dla znacznej części była to pierwsza wizyta w nowo otwartym Centrum Techniki, dla wielu pierwsze zetknięcie z działalnością TOnZ, dla wszystkich możliwość zabrania głosu w dyskusji na temat edukacji regionalnej. Gości przywitał Marek Marcinkowski, gospodarz obiektu, dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w Olsztynie, prowadziła je Iwona Liżewska, prezes olsztyńskiego oddziału TOnZ oraz redaktor naczelna biuletynu.

Dyskusja, w której próbowano zdefiniować pojęcie edukacji regionalnej oraz zastanowić się nad najbardziej skutecznymi modelami jej funkcjonowania, nie przyniosła, jak można się było spodziewać, szczególnie konstruktywnych czy nowatorskich wniosków. Umożliwiła jednak zaprezentowanie wspólnego namysłu nad rzeczywistością, przewartościowanie pewnych ocen i poglądów oraz prezentacje różnych form działalności. Głos zabierali przedstawiciele różnych środowisk. Byli to m.in. Rafał Mikułowski z Jezioran z Fundacji Revita Warmia, Andrzej Bobrowicz przewodnik PTTK z Olsztyna, Kazimierz Bogusz dyrektor Muzeum Historycznego w Ełku, Małgorzata Socha nauczycielka z Gimnazjum nr 5 z Olsztyna, Hanna Mackiewicz, członek TOnZ o/Olsztyn. Nad poruszanymi wątkami należałoby się zastanowić, a debatę prowadzić nadal…

Luty

17 lutego 2015 roku grupa TOnZ-owiczów (członków oraz sympatyków), a przede wszystkim miłośników książek miała możliwość zajrzenia do przepastnych magazynów Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej Hosianum w Olsztynie, w którym zgromadzono wiele cennych inkunabułów i starodruków. Pomysłodawcą i inicjatorem tego spotkania był Krzysztof Dąbkowski, nowy członek olsztyńskiego TOnZ-u, a jednocześnie na co dzień dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, a gospodarzem ksiądz Tomasz Garwoliński, dyrektor biblioteki Hosianum. Dzięki jego życzliwości, a także pasji i miłości do książek uczestnicy spotkania mieli niebywałą okazję i możliwość obejrzenia i „dotknięcia" najcenniejszych zbiorów biblioteki. Po dwóch godzinach oglądania (co i tak nie wyczerpało apetytów niektórych), przy kawie i ciastku (i tu ponownie zaskoczył nas gospodarz), mieliśmy jeszcze możliwość porozmawiania, nie tylko o książkach…

2. *Ks. Tomasz Garwoliński, dyrektor biblioteki Hosianum, prezentuje zbiory starodruków. Fot. z archiwum olsztyńskiego oddziału TOnZ.*

Marzec

28 marca w nowej siedzibie Oddziału TOnZ w Olsztynie w Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie – Kamienica Naujacka, ul. Dąbrowszczaków 3, odbyło się zwyczajne (sprawozdawczo-wyborcze) Walne Zebranie Oddziału. Porządek zebrania obejmował m.in. przedstawienie sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności Oddziału Towarzystwa oraz udzielenie absolutorium dotychczasowemu Zarządowi Oddziału Towarzystwa.

3. *Wybory władz oddziału na kolejną kadencję 2015-2018, komisja skrutacyjna liczy głosy. Fot. Iwona Liżewska.*

Odbyły się również wybory władz oddziału na kolejną kadencję 2015--2018. Zgodnie ze statutem oddzielnie głosowano na prezesa i Zarząd.

Prezesem TOnZ-u Oddziału w Olsztynie została wybrana jednogłośnie Iwona Liżewska. Członkowie Zarządu Oddziału Towarzystwa Opieki nad Zabytkami: Ewa Gładkowska, Elżbieta Nowak, Zofia Nowosielska i Adam Płoski. Członkowie Komisji Rewizyjnej Oddziału Towarzystwa Opieki nad Zabytkami: Aleksander Nowakowski, Grzegorz Świętochowski i Robert Wójcik.

Kwiecień

4. *Uczestnicy kwietniowego spotkania oglądają wystawę w Zakładzie Budownictwa Ogólnego i Fizyki Budowli UWM. Fot. Iwona Liżewska.*

25 kwietnia na zaproszenie Roberta Wójcika, członka olsztyńskiego oddziału TOnZ-u, a jednocześnie profesora UWM i kierownika Zakładu Budownictwa Ogólnego i Fizyki Budowli UWM mogliśmy zapoznać się z problematyką ochrony cieplnej i wilgotnościowej budynków historycznych. Spotkanie odbyło się w Instytucie Budownictwa UWM przy ul. Heweliusza 4, prowadził je oczywiście gospodarz prof. Robert Wójcik. Tematyka niełatwa, jednak dzięki wyjaśnieniom prowadzącego, publikacji, którą otrzymaliśmy, a przede wszystkim możliwości zwiedzania laboratoriów fizyki budowli uczestnicy spotkania mieli niecodzienną okazję zapoznania się zarówno z tą problematyką, jak też badaniami prowadzonymi w Instytucie. Spotkaniu towarzyszyły również okoliczności towarzyskie, zarówno w formie ciekawych rozmów, jak i miłego poczęstunku.

Maj

W dniach **10-16 maja** odbyła się planowana niemal od roku podróż studyjna po Estonii. Podróż zorganizowała – przy wydatnej pomocy Hanny Mackiewicz – i prowadziła Iwona Liżewska. W grupie liczącej 35 osób znajdowali się zarówno konserwatorzy, architekci, muzealnicy, historycy i etnografowie, jak

i miłośnicy i pasjonaci historii oraz zabytków. Byli to członkowie olsztyńskiego oddziału TOnZ, jak też przyjaciele i sympatycy, olsztyniacy i mieszkańcy bardziej odległych regionów (Gdańsk, Poznań, Szczecin, Warszawa). Trasa wycieczki obejmowała podróż przez Litwę, gdzie zwiedzaliśmy klasztor i kościół Pożajściu oraz Kiejdany, Łotwę, przez którą przemknęliśmy tranzytem, i estońską prowincję, wyspy zachodnie oraz stolicę. Zaczęliśmy jednak od przystanku wyborczego, jako że 10 maja był dniem wyborów prezydenckich. Zaopatrzeni w stosowne dokumenty pierwszy przystanek mieliśmy w Wydminach, gdzie ponad połowa grupy wkroczyła do lokalu wyborczego, budząc niemałe zdziwienie. W Estonii pierwszym punktem docelowym było Tartu, drugie co do wielkości i znaczenia po Tallinie miasto estońskie, potem niezmiernie interesujące dwory i pałace oraz parki w środkowej Estonii i w końcu Tallin, miasto które nie wymaga specjalnej reklamy. Jednak prawdziwym przebojem okazały się wyspy zachodnie – Muhu i Sarema (est. Saaremaa). Znakomita, wczesnośredniowieczna architektura sakralna, stolica wyspy Kuressaare ze średniowiecznym zamkiem i historycznymi budowlami w centrum, skansen w Muhu oraz niezwykła harmonia historycznych krajobrazów i współczesnej architektury, urzekło chyba wszystkich. Więcej o zabytkach i wrażeniach z Estonii w dziale *Mare Balticum*, na zakończenie zaś warto dodać,

5. *Uczestnicy wyprawy do Estonii na tle zamku w Koluvere. Fot. Jacek Sztorc + samowyzwalacz.*

6. *Tallin, Kadriorg, park, Estonia, uczestnicy wyprawy w akcji. Fot. Anna Majewska.*

że atmosfera wyjazdu była tak znakomita, iż planowany jest następny – tym razem w kierunku zachodnim (Rugia, Wismar) – przez przyjaciół ze szczecińskiego oddziału SKZ-u.

Czerwiec

11 czerwca w Warszawie odbył się, a właściwie rozpoczął obrady I Społeczny Kongres Ochrony Zabytków. Organizatorzy kongresu są przekonani, że dyskutowany od lat problem niewydolności systemu ochrony zabytków wynika m.in. z faktu niewykorzystywania przez organy służby konserwatorskiej społecznego zaangażowania i działania w ochronie zabytków. Celem kongresu było uświadomienie, jak istotnie wzrosła liczba stowarzyszeń, fundacji i niesformalizowanych grup mieszkańców, dla których idea ochrony dziedzictwa kultury odgrywa ważną rolę w budowaniu lokalnej tożsamości, tworzenie płaszczyzny współdziałania, prezentacja dobrych praktyk oraz przedstawienie postulatów dotyczących wzmocnienia społecznej opieki nad zabytkami w Polsce. W programie Kongresu miała swój udział prezes Olsztyńskiego Oddziału TOnZ, która przygotowała wystąpienie pod tytułem „Działania społeczne w ochronie zabytków – bilans 25-lecia". Z uwagi na okoliczności losowe kongres został przerwany już na początku obrad, z przekonaniem, że uda się go ponownie zorganizować jesienią.

7. *Pasym, o założeniach zieleni opowiada Marzena Zwierowicz. Fot. Iwona Lisiewska.*

20 czerwca, na zaproszenie księdza Witolda Twardzika, proboszcza parafii ewangelickoaugsburskiej w Pasymiu, olsztyński oddział TOnZ-u zorganizował wyjazd studyjny do tego pięknego i nieco zapomnianego miasta, położonego nad jeziorem Kalwa.

Wyruszyliśmy – jedni samochodami lub pociągiem, jeszcze inni rowerami – żeby spotkać się w samo południe na pasymskim rynku i poznać Pasym, który ma w sobie sporo uroku niewielkiego, prowincjonalnego (w dobrym tego słowa znaczeniu) mazurskiego miasteczka. O godzinie 12 rozpoczęliśmy zwiedzanie.

O ratuszu miejskim, przeprowadzonych badaniach i konserwacji tego obiektu opowiadał Grzegorz Świętochowski, zabytkoznawca, o założeniach zieleni przedwojennego Passenheim i współczesnych planach władz Pasymia dotyczących zagospodarowania starego miasta opowiadała Marzena Zwierowicz,

architekt krajobrazu. W dalszej kolejności oglądaliśmy otoczoną parkową zielenią wieżę ciśnień, neogotycki kościół katolicki pod wezwaniem Najświętszego Serca Jezusowego, domy na murach, relikty zamku. Niespodzianką było położone u stóp kościoła katolickiego, nad brzegiem jeziora Kalwa współczesne osiedle domów jednorodzinnych o formach nawiązujących do tradycji regionalnych.

Po tylu atrakcjach osiągnęliśmy nasz cel – kościół ewangelicko-augsburski. Na przywitanie koncert na organach zagrała dla nas Klaudia Twardzik, studentka Akademii Muzycznej w Katowicach. O konserwacji wyposażenia ruchomego kościoła opowiadały konserwatorki dzieł sztuki, a zarazem członkinie TOnZ-u Ewa Olkowska i Barbara Kulczyńska-Nowak, a ksiądz Witold Twardzik wyjaśniał przebieg prac konserwatorskich przy samej budowli.

Zakończyliśmy spotkanie piknikiem w sadzie, pod murami kościoła ewangelicko-augsburskiego.

Działania ciągłe:

Przez cały czas staramy się na bieżąco uzupełniać stronę internetową stowarzyszenia. Zadania tego nie ułatwiają nam codzienne obowiązki zawodowe, zabieganie i permanentny brak czasu. Osobą, która wkłada w to szczególnie dużo wysiłku i zaangażowania, jest Zosia Nowosielska, od marca tego roku wiceprezes zarządu Towarzystwa. Bardzo jej za to dziękujemy i namawiamy pozostałych członków do aktywności w tym obszarze.

Do stowarzyszenia przystąpili: Krzysztof Dąbkowski, Jeannine Nowak, Janusz Pilecki i Adam Rauba.

oprac. Iwona Liżewska